

Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake de Mastergrex Hart van de Heuvelrug en Grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg

Geachte Statenleden van de Commissie RGW, gedeputeerde, overige aanwezigen,

1. Mede n.a.v. het agenderen van de: 'Mastergrondexploitatie Hart van de Heuvelrug' en ook de: 'Grondexploitatie Vliegbasis' zijn dan door diverse fracties een aantal vragen over een aantal projecten die dan deel uitmaken van het Programma Hart van de Heuvelrug aan het College van GS gesteld en zijn deze inmiddels ook beantwoord (zie in deze ook de: 'Technische vragen SB Mastergrondexploitatie Hart van de Heuvelrug'). Daarnaast zijn de statenleden ook geïnformeerd over de zogenaamde: 'Bomenbalans Programma Hart van de Heuvelrug' (zie in deze dus ook het: 'Memo over Bomencompensatie Hart van de heuvelrug');
2. Hierbij maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gaarne van de mogelijkheid gebruik om (nogmaals) haar visie op het Programma Hart van de Heuvelrug te geven, dat dan met name ook in evaluerende zin. Eerst zal aan algemene reactie worden gegeven, waarna nog op een aantal specifieke projecten zal worden ingegaan. Afgesloten zal worden met een conclusie;

Algemeen

3. Het Programma Hart van de Heuvelrug is in het begin van deze eeuw opgestart teneinde de natuur van het zuidelijke deel van de (Utrechtse) Heuvelrug weer met het noordelijke deel (en vice versa) te verbinden. Dat ook aangezien nu juist het hart van de Heuvelrug d.m.v. van tal van rode ontwikkelingen, dat veelal op basis van zogenaamde Art. 19-procedures, geleidelijk was dichtgeslibd. Dat terwijl de betreffende gebieden dus wel waren gelegen binnen de zogenaamde 'stadsgewestelijke bufferzone' tussen de stadsgewesten Utrecht en Amersfoort (zie ook het: 'Streekplan 1985-1995', Kaart 'Ruimtelijke structuur');
4. Hoe dat ook zij, teneinde deze problematiek op te pakken is dan door het Utrechts Landschap tijdens de Week van het Landschap in 2001 het zogenaamde 'Schaakbordmodel' gelanceerd (zie in deze dus ook de publicatie: 'Hart van de Heuvelrug (Utrechts Landschap, 2001)'), inclusief een bezoek van (toen nog) Prins Willem Alexander (en Maxima);
5. Daarna is de gegeven problematiek door de Provincie Utrecht opgepakt en is na een voorverkenning (door de Grontmij) in 2003 de: 'Gebiedsvisie Hart van de Heuvelrug (Platform Hart van de Heuvelrug, 2003)' gelanceerd, waarna in 2004 met de door 17 partijen ondertekende: Raamovereenkomst Programma Hart van de Heuvelrug het Programma Hart van de Heuvelrug ook echt officieel van start is gegaan. Bij dat programma wordt op basis van het 'Schaakbordmodel' dan rood en groen met elkaar uitgewisseld teneinde zo in het centrale hart van de Heuvelrug uiteindelijk tot een drietal robuuste ecologische corridors te kunnen komen, later uiteindelijk twee corridors, namelijk de westelijke boscorridor en de oostelijke heide- en boscorridor (zie in deze dus ook de brochure: 'Hart van de Heuvelrug – Hartversterkend');
6. Die corridors moeten dan overigens niet alleen van belang worden geacht om het zuidelijke deel van de Heuvelrug met het noordelijke deel te verbinden, maar daarbij is ook meteen bij de dimensionering van de diverse in die zin gerealiseerde ecoducten, dus zowel die over de A-28, de N-237, althans die m.b.t. de oostelijke verbinding, als over het spoor rekening gehouden met de komst van de Edelhert¹, dat dan i.r.t. de robuuste verbinding tussen de Heuvelrug en de Veluwe zoals deze indertijd o.a. in de:

¹ Zie in deze o.a. het rapport: 'Corridor Leusderheide (Van dre Grift, E., 2004)' en overigens ook: 'Toetsing van een uitgekiend ontwerp voor ecoduct Soesterberg (Van der Grift, 2005)'.

'Nota Natuur voor mensen - Mensen voor Natuur (LNV, 2001)' en ook de: 'Nota Ruimte (Min. VROM, 2004)' was opgenomen;

7. Teneinde tot de uitvoering van het programma te komen heeft dan per deelnemende gemeente, dus Soest en Zeist, een aanpak via zogenaamde clusters plaatsgevonden, inclusief bijbehorende: 'Clusterovereenkomsten' en ook indien nodig: 'Streekplanwijzigingen'. Dat laatste met name ook voor gebieden die dan buiten de zogenaamde 'Rode contour' waren gelegen, zoals bijvoorbeeld voor de het gebied van Appolo-Noord, thans het Kontakt der Koninenten/de Groene Hoogte en Oude Tempel, het geval was;
8. Daarna zijn voor de diverse projecten bestemmingsplanprocedures opgestart, waartegen door het IVN-De Bilt e.o./de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. vaak even zo vele juridische procedures zijn opgestart, dat al dan niet met een bepaald succes. Zo heeft het IVN-De Bilt e.o. indertijd tegen het zogenaamde goedkeuringsbesluit van GS m.b.t. het: 'Bestemmingsplan Hart voor Groen (Soest, 2005)' geprocedeerd, waarbij dat beroep zich dan met name richtte op de ruimtelijke ontwikkelingen zoals deze voor de deelgebieden Apollo-Noord (namelijk een woonwijk met 500 woningen) en ook de Richelleweg (namelijk een bedrijventerrein) waren voorzien, dat ook gezien de met de betreffende terreinen samenhangende natuurwaarden en/of cultuurhistorische waarden. In die zin is dat beroep toen door de Raad van state gegrond verklaard. Tegen het n.a.v. de eerdere Uitspraak van de Raad van State gewijzigde goedkeuringsbesluit van GS m.b.t. het 'Bestemmingsplan Hart voor Groen (Soest, 2005)' heeft het IVN-De Bilt e.o. toen m.b.t. dat bestemmingsplan nog voor een tweede keer geprocedeerd, waarbij dat beroep zich toen nog met name richtte op de ontwikkeling van het bedrijventerrein aan de Richelleweg, aangezien GS in haar besluit al goedkeuring had onthouden aan de wijzigingsbevoegdheid zoals deze o.a. voor Apollo-Noord was opgenomen. Uiteindelijk is dat beroep weliswaar alsnog door Raad van State op bepaalde onderdelen gegrond verklaard, maar heeft zij het besluit zelf in stand gelaten, dat ondanks dat aldaar o.a. een kernpopulatie van de zandhagedis voorkwam. T.a.v. de Oude Tempel is dan in 2017 door de gemeenteraad van Soest een nieuw: 'Bestemmingsplan Oude Tempel (Soest, 2017)' vastgesteld, waartegen dan door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. beroep bij de Raad van State aangetekend, dat naast een groot aantal omwonenden. Die beroepen hebben er uiteindelijk toe geleid dat dat bestemmingsplan door de Raad van State is vernietigd. Nader de gemeenteraad van Soest op basis van de betreffende Uitspraak het betreffende bestemmingsplan evenwel alsnog op een aantal punten had aangepast/gewijzigd (zie in deze het: 'Bestemmingsplan Oude tempel (Soest, 2020)', heeft de Raad van State de tegen dat plan wederom door een aantal partijen ingediende beroepen alsnog ongegrond heeft verklaard. Alhoewel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uiteraard de betreffende Uitspraak respecteert, kan zij deze, dat ook gezien alle beschikbare informatie, waaronder o.a. het rapport van Copijn Utrecht m.b.t. effecten op bomen (zie in deze ook het rapport: 'Bomen Effect Analyse Oude tempel (Copijn, 2020)' en dat van het Team Copijn m.b.t. de herontwikkeling (zie in deze het rapport: 'Soesterberg – Buitenplaats Oude Tempel (Team Copijn, 2020)'), eerlijk gezegd toch niet helemaal volgen. Ook heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. indertijd met succes haar bedenkingen bij GS naar voren gebracht t.a.v. een wijziging die in het: 'Bestemmingsplan Den Dolder-Noord' was opgenomen om ter plaatse van de WA-Hoeve de Vierde Kern Den Dolder/Leeuwenborgh mogelijk te maken. Waarbij dan zij aangetekend dat hiervoor inmiddels een geheel nieuwe procedures zijn opgestart. En zo kan de Stichting m.b.t. de diverse lopende procedures, zoals die m.b.t. Sortie 16 en ook Huis ter Heide-West, nog wel even worden doorgaan;

9. Dan is dus lopende het Programma ook het terrein van de Vliegbasis vanwege het verplaatsen van de vliegfunctie naar elders vrijgekomen. Vanaf het begin is er daarbij gezien de aldaar aanwezige unieke natuurwaarden door de Natuur- en Milieuorganisaties ervoor gepleit dit terrein dan in zijn geheel aan de natuur terug te geven. Dat later dan mede op basis van het internationale advies zoals dat aan het Urban Land Institute (ULI) was gevraagd en waarbij zij er eveneens voor pleitte de gehele Vliegbasis tot een: 'Peace Park' uit te roepen (zie in deze dus ook het Advies: 'Vliegbasis Soesterberg in Utrecht, Nederland (ULI, 2007)'). Desondanks heeft men uiteindelijk in het: 'Ruimtelijk Plan Vliegbasis Soesterberg (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)' gewoon vastgehouden aan het eerdere uitgangspunt van het Programma Hart van de Heuvelrug dat groene ontwikkelingen door rode ontwikkelingen betaald dienen te worden. Dat terwijl toch het gehele gebied van de Vliegbasis indertijd wel degelijk, overigens net als dat van de Open Ankh, deel uitmaakte van de EHS, thans het NNN.
- Ook tegen de rode ontwikkelingen op de Vliegbasis zijn dan door met name de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inmiddels vele juridische procedures gevoerd, dat ook gezien de unieke natuurwaarden, zij het tot op heden weinig succesvol. Wel loopt thans nog de procedure in het kader van de Wet Natuurbescherming t.a.v. de met de geplande nieuwe woonwijk op de Vliegbasis in het geding zijnde beschermde soorten en waar dan medio juli 2023 een uitspraak van Rechtbank Midden-Nederland wordt verwacht;
10. Met het aflopen van de: 'Raamovereenkomst Programma Hart van de Heuvelrug 2004' is dan in 2015 een nieuwe: 'Samenwerkingsovereenkomst Programma Hart van de Heuvelrug 2015' tussen het drietal betrokken overheidspartijen afgesloten, dus de provincie en de beide gemeenten Zeist en Soest. Daarnaast is voor de Vliegbasis een afzonderlijke: 'Samenwerkingsovereenkomst Vliegbasis Soesterberg 2015' afgesloten;
11. Wat betreft de evaluatie is het dan wel degelijk zo dat door de aanleg van de diverse faunapassages over diverse rijks- en provinciale wegen en ook het spoor, de gebieden in het hart van de Heuvelrug beter met elkaar zijn verbonden (zie in deze dus ook het rapport: 'Natuurscan ecologische verbindingzones Hart van de Heuvelrug (Viridis, 2021)'). Op zich is dat natuurlijk mooi, zij het dat de betreffende viaducten o.i. sowieso al noodzakelijk waren om de versnippering van de aldaar aanwezige rijks- en provinciale wegen en ook het spoor aan te kunnen pakken (zie in deze overigens ook wat betreft de rijkswegen met name ook het: 'MJPO')².
- Daarnaast is ook door de Rekenkamercommissie Soest nog een evaluatie uitgebracht (zie in deze dus ook het rapport: 'Evaluatie Hart van de Heuvelrug 2002 – 2016 (Rekenkamercommissie Soest, 2017)'), maar aangezien dat rapport zich met name op de risico's en risicobeheersing richt laat de Stichting Milieuzorg dat even voor wat het is, hoe belangrijk wellicht ook;
12. Maar waar het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in de vele procedures om is gegaan en nog steeds gaat zijn de unieke waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie die met de diverse projecten verloren zijn gegaan of mogelijk nog zullen gaan.
- Punt hierbij is dat er indertijd dus wel alsnog in 2006 een: 'Kwaliteitsgids Programma Hart van de Heuvelrug' is opgesteld, maar deze enerzijds o.i. een onvoldoende beeld gaf van de met bepaalde projecten in het geding zijnde waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie en anderzijds daar bij diverse ontwikkelingen niets mee werd gedaan.

² Laat het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. altijd een groot voorstander van de aanleg van de betreffende faunapassages is geweest, evenals ook elders op de Heuvelrug teneinde zo de Heuvelrug weer in ecologische zin als 'Heel de Heuvelrug' te kunnen laten functioneren (zie in deze dus ook het rapport: 'Heel de Heuvelrug (Utrechts Landschap, 1999), evenals dus ook i.r.t. tot een robuuste verbinding van de Heuvelrug met Veluwe.

Dat terwijl de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er wel al vanaf de aanvang van het Programma op heeft aangedrongen om daarbij zorgvuldig met (reeds) aanwezige waarden rekening te houden, dat dus op basis van gedegen inventarisaties van die waarden, inclusief ook van de aanwezige natuurwaarden en ook hun betekenis in een wijder verband, dus op basis van daarbij behorende (landschaps)ecologische analyses. Weliswaar is dit (in zekere zin ook) verankerd in de: 'Uitwerkingsregeling voor het Programma Hart van de Heuvelrug', zoals deze indertijd in het Streekplan 2005-2015 was opgenomen en waarbij dan o.a. is aangegeven, dat bij de (zie in deze dus ook het: Streekplan 2005 - 2015', Hoofdstuk 14: 'Inzet van rechtstreeks aan het Streekplan gekoppelde instrumenten' en dan onder het hoofdje: 'Specifiek uitwerkingsregeling Hart van de Heuvelrug', pag. 194-195):

➤ *Rode projecten de concreet aanwezige natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten dienen te worden gerespecteerd en deze zo mogelijk verder te ontwikkelen, evenals dat de:*

➤ *Rode projecten geen mogen aanslag betekenen op de kwaliteiten van het gebied Hart van de Heuvelrug en zo de winst van groene projecten teniet doen,*

maar ook daarmee is o.i. bij het diverse projecten die dan deel uitmaken van het Programma Hart van de Heuvelrug en uiteindelijk ook die van de Vliegbasis veel te weinig rekening gehouden;

13. Daarnaast speelt natuurlijk ook al langere tijd de zogenaamde 'Bos-/Bomenbalans' van het Programma Hart van de Heuvelrug (zie in deze dus ook het betreffende: 'Memo Bomenbalans Programma Hart van de Heuvelrug'). Duidelijk zal zijn dat die balans uiteindelijk negatief zal eindigen, dat ook aangezien de compensatie kennelijk voor bepaalde bosgebieden die dan door ruimtelijke ontwikkeling in het kader van het Programma Hart van de Heuvelrug moeten wijken in juridische zin niet verplicht was, doordat:

- a) Voor zover gebieden dan binnen de zogenaamde: 'Contour bebouwde kom Boswet' vielen de gemeentelijke Bomenverordening/APV van toepassing is en daarbij vaak een volledige compensatie niet aan de orde is (voor zover bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend geen bijzondere gevallen);
- b) Voor zover deze gebieden dan wel onder de Boswet (geldig tot 2017) vielen voor betreffende gebieden er inmiddels een bestemmingsplan was vastgesteld en er dan overeenkomstig de Boswet niet langer compensatie nodig was (zoals dus voor de Sterrenberg en de Richelleweg en ook de Groene Hoogte, maar zie ook onder a en c);
- c) hetzij de betreffende gebieden inmiddels binnen de zogenaamde: 'Contour in kader van de Boswet (thans Wet natuurbescherming)' waren geplaatst, zoals dat met het bosgebied van Apollo-Noord het geval is, en waardoor deze gebieden dan niet langer onder de Provinciale regelgeving vallen zoals deze voor bosgebieden na de inwerking treden van Wet Natuurbescherming op 1 januari 2017 van toepassing (maar zie ook onder a).

Overigens is de gemeente Zeist in die zin voornemens een nieuw besluit te nemen t.a.v. de: 'Contour bebouwde kom Wet natuurbescherming', daarbij ook alvast rekening houdend met bepaalde projecten in het kader van het Programma Hart van de Heuvelrug, zoals de WA-Hoeve, de Vliegbasis, Sortie 16 en ook Huis ter Heide-West. Daartegen is dan door o.a. de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een uitgebreide zienswijze ingebracht, dat mede teneinde te kunnen waarborgen dat voor zover de betreffende projecten dan uiteindelijk toch ruimtelijk aanvaardbaar moeten worden geacht er in ieder geval een volwaardige boscompensatie plaats vindt;

Specifieke projecten

Vliegbasis

14. Bij de Vliegbasis gaat het om een uniek natuurgebied, waar naast diverse iconsoorten, zoals de Veldleeuwerik, de Zandhagedis en Kommavlinder, ook vele bijzondere en zeldzame soorten voorkomen ((zie in deze dus met name ook de publicaties: 'Waar de leeuwerik zingt.... - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2011)', '....nog steeds zingen er leeuweriken - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel, 2016)' en ook: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)'), waaronder ook bijensoorten die in Nederland tot op heden alleen op de Vliegbasis zijn waargenomen (zie o.a. de publicaties van EIS).
Met name voor de Veldleeuwerik functioneert het gebied van de Vliegbasis dan als een van laatste gebieden binnen de provincie Utrecht waar de soort nog in relatief grote aantallen voorkomt. Wat betreft de Kommavlinder zou het dan om een van de grootste populaties van West-Europa gaan, waarbij het wel zo is dat door de langdurige droogten van de afgelopen jaren de populatie in aantal zou zijn teruggelopen;
15. Meer in het bijzonder geldt dat dus ook voor de plek waar dan op de Vliegbasis de nieuwe woonwijk is gepland. Aldaar komen dan niet alleen bepaalde aantallen Veldleeuweriken voor, maar ook relatief grote aantallen van de Kommavlinder, dat naast een kernpopulatie van enkele honderden Hazelwormen, waarvan dan inmiddels een groot aantal vanwege het onderzoek naar Niet-Gesprongen-Explosieven (NGE) naar elders is verplaatst, evenals bijvoorbeeld ook (zeer) bijzondere/zeldzame paddenstoelen, zoals de Duivelsbroodrussula (groene vorm), diverse nesten van de Buizerd, diverse verblijfplaatsen van diverse vleermuissoorten, het foerageergebied van de Das, etc.;
16. Juist gezien die unieke natuurwaarden en dan met name van de er voorkomende droge schraal graslanden, heeft Naturalis begin dit jaar aan de Provincie Utrecht het verzoek gedaan te bevorderen dat de Vliegbasis alsnog als Natura 2000-gebied wordt aangewezen (zie in deze dus ook Bijlage 1: 'Verzoek Naturalis tot aanwijzen Vliegbasis als Natura 2000-gebied');
17. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wil er dan ook alsnog voor pleiten dit unieke natuurgebied, dat binnen het provinciale beleid tevens als: 'Natuurparel' is aangewezen (zie in deze dus ook Bijlage 2: 'Kaart Natuurparels provincie Utrecht (uit: 'Natuurvisie Provincie Utrecht 2016', 'Supplement Biodiversiteit'), in zijn geheel te behouden en voor de eventuele woningbouw, voor zover nu juist al in het echte hart van de Heuvelrug gewenst, naar alternatieven te zoeken (zie ook hierna onder het hoofdje: 'Kamp van Zeist');

Oude Tempel

18. Wat betreft de Oude Tempel gaat het om een historisch landgoed langs de Wegh der Weegen, waarvan de historie tot 1647 (of mogelijk nog verder terug) terug gaat. Zo is het gebied ooit nog in bezit geweest van Prins Hendrik, broer van Koning Willem III. Het landgoed is dan aangelegd met de voor de Wegh der Weegen kenmerkende roedenverkaveling (zie in deze o.a. de publicatie: 'Wegh der Weegen - De Ontwikkeling van de Amersfoortseweg 1647-2010 (Abrahamse, J. et al, 2010)'), waarvan de wallen (ter hoogte van de zogenaamde sorties) en ook (eeuwenoude) bomenlanen nog duidelijk in het gebied van de Oude Tempel herkenbaar aanwezig zijn (zie in deze dus

ook het rapport: 'Plangebied Apollo-Noord te Soesterberg - Archeologisch en Cultuurhistorisch Bureauonderzoek (BAAC, 2008)');

19. Wat betreft de natuurwaarden gaat het dan allereerst om bos met een 'Oude bosgroeiplaats', waarvoor de provincie Utrecht voor zover aldaar dan de provinciale regelgeving van toepassing zou zijn thans geen mogelijkheid meer biedt dat elders te herplanten. Punt hierbij is evenwel dat het gebied inmiddels, zoals ook hiervoor al aangegeven, binnen de 'Bebouwde kom in het kader van Boswet/Wet Natuurbescherming' is geplaatst, zodat alleen nog het gemeentelijke bomenbeleid van toepassing moet worden geacht en dat aan het bosgebied zelf feitelijk geen directe bescherming biedt.
- Wel is het gebied dan aangewezen als een: 'Beschermd dorpsgebied', maar dat zou dan alleen bescherming aan bepaalde in het gebied aanwezige bomenlanen bieden. In het bestemmingsplan zijn bepaalde van de betreffende bomenlanen dan weliswaar nu ook als zodanig aangewezen, maar bepaalde bomenlanen ook weer niet, maar of dat aan de betreffende bomenlanen voldoende bescherming biedt, dat ook gezien de diverse ruimtelijke mogelijkheden die ter plaatse in bepaalde gevallen worden geboden, zoals aanleg wegen, etc., moet o.i. nog maar worden afgewacht (zie in deze dus ook het rapport: 'Bomen Effect Analyse Oude tempel (Copijn, 2020)').
- In ieder geval is overeenkomstig het inmiddels onherroepelijke: 'Bestemmingsplan Oude Tempel (Soest, 2019)', zij het met uitzondering van de direct langs de sorties gelegen bosstroken, vrijwel overal een bepaalde stedenbouwkundige ontwikkeling mogelijk, dat ook in bosgedeelten die dan wel degelijk eerder door Copijn (Utrecht) als waardevol werden aangemerkt (zie in deze dus ook het rapport: 'Boomtechnische studie Open Ankh (Copijn, 2011)³;
20. Meer in het bijzonder komen er dus in het bos diverse beschermde soorten voor, zoals o.a. de Das (met ook een burcht), de Hazelworm, de Zandhagedis, diverse vleermuissoorten, een nest van een Buizerd, evenals mogelijk ook de Boommarter. Gezien de te verwachten effecten van de nieuwe woonwijk op aanwezige beschermde soorten heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook tegen een in die zin door de provincie Utrecht verleende Ontheffing bezwaar aangetekend, maar uiteindelijk geen beroep, aangezien zij dat gezien de diverse voorgestelde mitigerende maatregelen niet kansrijk achtte.
- Wel is inmiddels duidelijk dat het naar elders verplaatsen van de er voorkomende dassenfamilie door Das & Boom op een catastrofe is uitgelopen, waarbij uiteindelijk van het ter plaatse op dat moment aanwezige paar er slechts een is gevangen en deze nota bene bij Das & Boom is ontsnapt, dat terwijl dassen vaak een hechte familieband opbouwen;
21. Gezien de met dit gebied samenhangende eveneens unieke waarden van natuur, landschap en ook cultuurhistorie heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook voor dit gebied er vanaf het begin voor gepleit dit te behouden en dus niet te herontwikkelen, overigens ook niet op de wijze zoals deze door het Team Copijn in haar Advies wordt voorgesteld, hoe mooi op zich ook, want ook dan zijn o.i. ondanks de daarbij voorgestelde specifieke maatregelen, zoals het bouwen op palen, grote delen van het bos niet te behouden. Ook in die zin heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ervoor

³ Daarbij kan wel worden aangetekend dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wel altijd kritisch heeft gestaan tegenover de in het rapport in die zin gegeven analyses en ook waardering, aangezien deze voornamelijk boomtechnisch van aard was en een en ander dus niet tot nauwelijks vanuit bos ecologisch perspectief is gezien, zoals m.b.t. ouderdom van de aanwezige bosgroeiplaats en de ter plaatse optredende bossuccessie.

gepleit, net als voor de Vliegbasis, naar alternatieven te zoeken, zoals dus bij het Kamp van Zeist (zie ook hierna onder het hoofdje: 'Kamp van Zeist');

WA-Hoeve

22. Ook voor de WA-Hoeve wordt dan in een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling voorzien, zij het minder groot in omvang dan eerder nog overeenkomstig de: 'Raamovereenkomst Hart van de Heuvelrug 2004)' was voorzien. Hiertoe is dan in 2017 na een interactief proces, waaraan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. overigens gezien de daaraan gestelde randvoorwaarden niet heeft meegedaan, door de gemeenteraad van de Zeist de: 'Gebiedsvisie WA-Hoeve (Zeist, 2017)' vastgesteld;
23. Hoe dan ook zal de overeenkomstig de 'Gebiedsvisie WA-Hoeve' beoogde herontwikkeling o.i. immers wel degelijk ten koste gaan van ter plaatse aanwezige opgaande bos, dat wel degelijk ook een bepaalde functie vervult in de hier aanwezige ecologische corridors (zie in deze dus ook onderstaande fig.: '*Ecologische corridors WA-Hoeve*')⁴;

Fig.: *Ecologische corridors WA-Hoeve*

⁴ Zie in deze overigens ook het rapport: 'Ontsnippering van de Heuvelrug (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2004)'.

24. Gezien de effecten op het bos/de natuur en ook het NNN, ook al heeft daarin dan inmiddels een bepaalde wijziging plaatsgevonden waarbij dan al rekening is gehouden met het de herontwikkeling van de WA-Hoeve, heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar zienswijze op met name het: 'Ontwerp-Bestemmingsplan Noordelijk - Zuidelijk Ontwikkelveld' aan de gemeente kenbaar gemaakt, dat zij van de beide zogenaamde ontwikkelvelden die in die zin in dat bestemmingsplan zijn opgenomen geen voorstander is. Veeleer zou o.i. moeten worden of door de herontwikkeling van de zogenaamde Zorgkern aan het bedrag tegemoet kan worden gekomen dat met Altrecht m.b.t. haar vertrek is overeengekomen, namelijk 15 miljoen euro;
25. Inmiddels is dan door de Vrienden van WA-Hoeve een alternatief ontwikkeld dat (inderdaad) het herontwikkelen van de Zorgkern als uitgangspunt heeft (zie in deze dus ook het: 'Alternatief WA Hoeve (Vrienden van de WA Hoeve, 2022)' dat ook aan de raadsleden is gepresenteerd. In die zin zou het o.i. goed zijn als in die zin ook door de provincie Utrecht aan de herontwikkeling van de WA Hoeve een bepaalde kaderstelling zou worden meegegeven;

Huis ter Heide-West

26. Ook voor Huis ter Heide-West is dan in een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling voorzien, dat ook wederom ten koste van een aldaar aanwezige bos/aanwezige bosschage, die dan wel met het bos van het aangrenzende landgoed Dijnselburg een eenheid vormt;
27. Ook in die zin is door aantal maatschappelijke organisaties, waaronder de Stichting Milieuzorg Zeist e.o., evenals ook de Belangenvereniging Huis ter Heide recent aan de gemeente Zeist een alternatief schetsplan aangeboden, waarbij dan het behoud van de betreffende bosschage het uitgangspunt is (vergelijk ook het principe van: 'Natuurinclusief ontwerpen'). Door de gemeente is dan aangegeven dat een dergelijk plan vanuit de tekorten die zo financieel ontstaan niet mogelijk zou zijn, maar waar het o.i. natuurlijk om zou moeten gaan dat men bij het ontwikkelen van bepaalde plannen, zoals ook hiervoor in algemene zin reeds aangegeven, nu ook echt vanaf het begin rekening gaat houden met de binnen een bepaald gebied aanwezige waarden;

Sortie 16

28. Ook hier is in een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling voorzien, dat deels ook ten koste van het aldaar aanwezige bos. Weliswaar wil met daarbij de hier aanwezige dassenburcht sparen, dat o.a. door de aanleg van een dassentunnel onder de N-237, maar of dat zo in voldoende mate kan worden geborgd moet nog maar worden afgewacht;

Alternatieve herontwikkelingslocatie: Kamp van Zeist

29. Dan bestaan er volgens de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus wel degelijk locatie-alternatieven voor met name de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen van de Vliegbasis en ook Oude Tempel, evenals plan-alternatieven voor die van de WA-Hoeve en ook Huis ter Heide-West (zie wat betreft plan-alternatieven voor de WA-Hoeve en ook Huis ter Heide-West dus ook hiervoor onder de betreffende hoofdjes).
30. Wat betreft de locatie-alternatieven voor zowel de Vliegbasis als de Oude Tempel gaat het dan om het Kamp van Zeist, hetgeen thans al grotendeels versteend/verhard is. Daarnaast moet aan het Kamp van Zeist vanuit het grotere perspectief van Heel de Heuvelrug ook niet tot nauwelijks enige waarde worden toegekend, aangezien de betreffende locatie direct aansluit op de kern Soesterberg en zodoende ook niet is gelegen in een van de robuuste corridors zoals deze deel uitmaken van het Programma Hart van de Heuvelrug. Wel is de locatie dan gelegen aan de andere zijde A-28, maar

ter plaatse is een brede brug aanwezig zodat in die zin wel degelijk een directe aansluiting op het dorp aanwezig is;

31. Natuurlijk er is voor de vergroening van dit terrein inmiddels een bestemmingsplanprocedure doorlopen, waarbij aan het terrein de bestemming: 'Natuur' is gegeven (zie in deze dus ook het: 'Bestemmingsplan Kamp van Zeist (Zeist, 2005)'). Evenals maakt het terrein deel uit van het NNN, maar dat gold indertijd ook voor de locatie van de Vliegbasis en ook Apollo-Noord, dus als we met zijn allen vinden dat zo voor de natuur, het landschap en de cultuurhistorie voor de Heuvelrug een echte kwaliteitsslag mogelijk is dan zouden we daar nu het nog kan o.i. gewoon alsnog voor moeten kiezen;

Conclusie

32. Mede op basis van de in het voorgaande in die zin gegeven bevindingen en de daarbij gegeven analyse zou het o.i. goed zijn als er alsnog t.b.v. het Programma een algehele herbezinning/evaluatie plaatsvindt, dat dus op het moment dat dit nog kan;
33. Natuurlijk in het kader van het Programma Hart van de Heuvelrug is voorzien in een minimaal neutrale rood-groenbalans, die overeenkomstig de daarbij in de: 'Samenwerkingsovereenkomst 2015' gegeven tabel ook zou worden gehaald (zie in deze dus ook de: 'Samenwerkingsovereenkomst Hart van de Heuvelrug 2015', Bijlagenrapport', Bijlage 3: 'Rood-Groenbalans'). Op zich is dat natuurlijk mooi, maar dan gaat het toch vooral om een kwantatieve balans, waarbij dus o.i. niet tot nauwelijks rekening is gehouden met de kwaliteit van de gebieden die van groen naar rood verschuiven. Terwijl het o.i. als je echt natuurinclusief zou willen ontwikkelen nu juist daar over zou moeten gaan;
34. Zoals u bekend staan we met zijn allen voor grote opgaven m.b.t. natuurherstel (zie in deze o.a. het laatste: 'Living Planet Report Nederland 2023 (WNF, 2023)'). Wat is dan mooier om te beginnen met het behouden van gebieden met relatief (zeer) hoge natuurwaarden die er al zijn (zie in deze dus ook het Streekgesprek van afgelopen zondag m.b.t. toekomst Heuvelrug);
35. Verder is het natuurlijk toch gek dat de Provincie Utrecht voornemens is in het kader van haar: 'Strategisch bosbeleid – Meer en beter bos voor Utrecht (Provincie Utrecht, 2022)' 1.500 ha extra bos aan te planten en tegelijkertijd aanzienlijke oppervlakten aan bos t.b.v. bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen alsnog wil opofferen, bossen waaraan wel degelijk ook een bepaalde waarde kan worden toegekend, dat overigens niet alleen wat betreft de natuurwaarden (sec), maar ook m.b.t. diverse ecosysteemdiensten, zoals opslag CO₂, water, zuiveren van de lucht, etc.;
36. Laten we met zijn allen nu ook echt de waarden die op een bepaalde plek/in een bepaald gebied aanwezig zijn, dat ook in een groter landschapsecologisch verband, als uitgangspunt voor toekomstig ontwikkelingen gaan nemen. Dat dan door daarmee ook echt te beginnen bij de Utrechtse Heuvelrug, zodat we met zijn allen ook echt laten zien dat we in het Utrechtse ook echt bij toekomstige ontwikkelingen de Utrechtse Kwaliteiten, waaronder die van de er voorkomende bijzondere natuur, centraal gaan stellen. In die zin hoopt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat u na al die jaren nu ook uw hart voor de natuur in het algemeen wil laten spreken en dan in het bijzonder voor die in het (echte) Hart van de Heuvelrug (zie ook Bijlage 3: 'Hart voor de Natuur').

Patrick Greeven (Stichting Milieuzorg Zeist e.o./IVN De Bilt e.o.)

Bijlage 1: Verzoek Naturalis tot aanwijzen Vliegbasis als Natura 2000-gebied

Aan de gemeenteraad van Soest,
Aan de gemeenteraad van Zeist,
Aan provinciale staten van Utrecht,

Geachte raden,

Hieronder een bericht over onderzoek naar de natuurwaarden op de voormalige vliegbasis Soesterberg. Uit dit onderzoek blijkt dat de natuurwaarden nog hoger zijn dan bekend. De vliegbasis behoort zelfs tot de belangrijkste natuurreservaten van ons land.

Om politieke redenen is eerder afgezien van het toekennen van een Natura-2000 status aan de vliegbasis Soesterberg. Gezien deze nieuwe resultaten en een mogelijk komende landelijke heroverweging van de Natura-2000 status van natuurreservaten, roep ik u op te bezien wat u kunt doen om alsnog de benodigde Natura-2000 status aan de vliegbasis Soesterberg toegekend te krijgen.

Vliegbasis Soesterberg is topnatuur van Nederland

Reservaat verdient Natura-2000 status

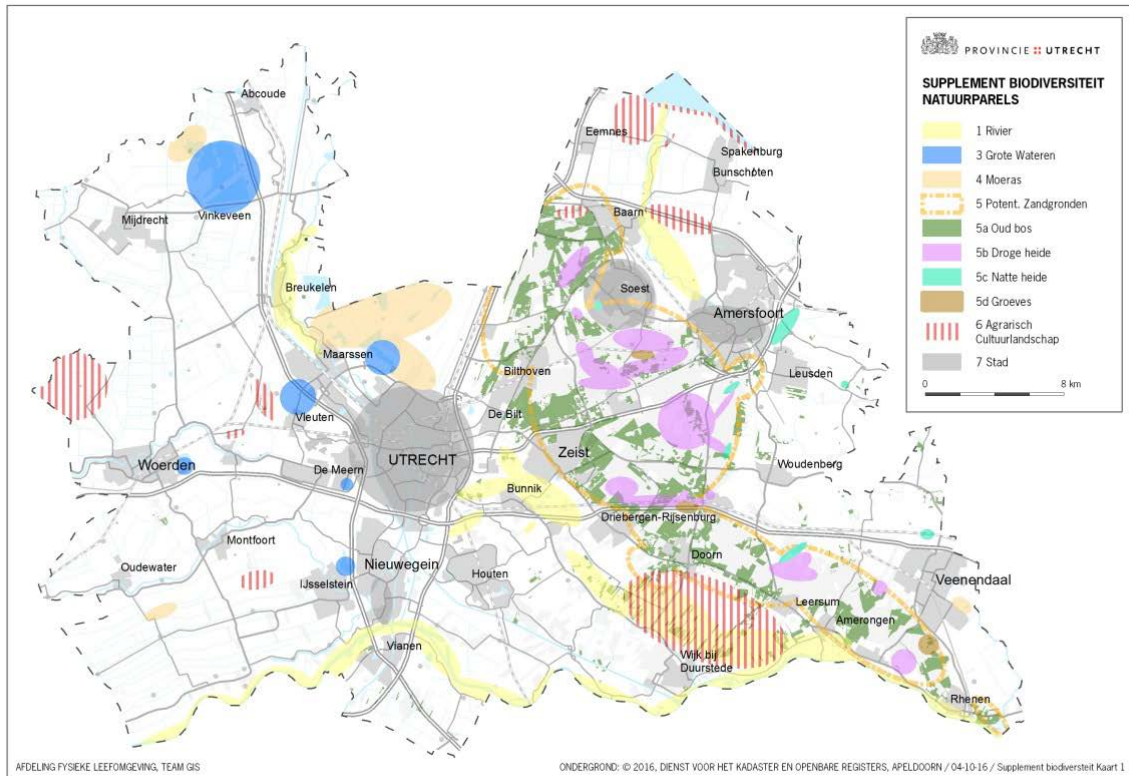
De natuurwaarden op de voormalige vliegbasis Soesterberg blijkt zo hoog te zijn dat het reservaat behoort tot de belangrijkste natuurreservaten van ons land. Dit blijkt uit een recent artikel in Entomologische Berichten. Ecologen onderzochten 12 jaar lang het voorkomen van een groot aantal insectengroepen op de voormalige basis, waaronder wilde bijen en zweefvliegen, de belangrijkste bestuivers in ons land.

De resultaten worden vergeleken met die van de 660 reservaten van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de provinciale landschappen. Hieruit blijkt dat de vliegbasis Soesterberg de grootste diversiteit aan wilde bijen (149 soorten) heeft van alle natuurreservaten in ons land. Hiervan staan 29 soorten op de landelijke rode lijst van bedreigde bijen. Wat zweefvliegen betreft behoort de vliegbasis tot de top-drie van belangrijkste natuurreservaten in ons land. De grootste rijkdom wordt gevonden in de graslanden op de basis. Drie soorten sluipvliegen zijn in ons land uitsluitend op de vliegbasis gevonden. Voor spinnendoders, een groep wespen, is de vliegbasis veruit het belangrijkste reservaat in ons land.

Eerder werd al duidelijk dat de voormalige vliegbasis Soesterberg van groot belang is voor broedvogels (veldleeuwerik) en dagvlinders (kommavlinder)¹. De voormalige vliegbasis herbergt dus topnatuur. Des te merkwaardiger, dat de vliegbasis nog geen volledige beschermingsstatus heeft (Natura-2000). Op inhoudelijke gronden is het duidelijk dat de vliegbasis Soesterberg deze status zonder meer verdient. Bij een komende heroverweging van de natuurgebieden met Natura-2000 status zou deze alsnog aan de vliegbasis Soesterberg toegekend moeten worden.

Naturalis

Bijlage 1: Natuurparels provincie Utrecht (uit: 'Natuurvisie Provincie Utrecht', 'Suplement Biodiversiteit')

Bijlage 3: Hart voor de Natuur

